

Bruselj, 13. december 2023
(OR. en)

Medinstitucionalna zadeva:
2023/0285 (NLE)

15135/1/23
REV 1

RECH 489
EDUC 418
COMPET 1082
IND 590
MI 944
EMPL 526

ZAKONODAJNI AKTI IN DRUGI INSTRUMENTI

Zadeva: PRIPOROČILO SVETA o evropskem okviru za pritegnitev in ohranjanje talentov na področju raziskav, inovacij in podjetništva v Evropi

PRIPOROČILO SVETA

z dne ...

**o evropskem okviru za pritegnitev in ohranjanje talentov na področju raziskav, inovacij
in podjetništva v Evropi**

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 182(5) ter člena 292, prvi in drugi stavek, Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Priporočilo Komisije 2005/251/ES¹ je imelo pomembno vlogo pri podpiranju raziskovalcev in poklicnih poti v raziskavah v Uniji. Evropska listina za raziskovalce in Kodeks ravnanja pri zaposlovanju raziskovalcev (v nadaljnjem besedilu: listina in kodeks za raziskovalce) sta postala referenčni točki za raziskovalce in delodajalce ali financerje raziskovalcev, saj prispevata h krepitvi evropskega raziskovalnega prostora (ERP) ter podpirata razvoj privlačnejšega, bolj odprtega in bolj trajnostnega trga dela Unije za raziskovalce. Strategija človeških virov za raziskovalce (HSR4R), ki je evropski postopek za potrjevanje zavezanosti institucij k izvajanju načel iz listine in kodeksa za raziskovalce ter njihovega napredka pri tem, se izvaja od leta 2008.

¹ Priporočilo Komisije 2005/251/ES z dne 11. marca 2005 o Evropski listini za raziskovalce ter o Kodeksu ravnanja pri zaposlovanju raziskovalcev (UL L 75, 22.3.2005, str. 67).

- (2) V sporočilu Komisije z naslovom „Program znanj in spretnosti za Evropo za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost“, sprejetem 1. julija 2020¹, je poudarjeno, da imajo raziskovalci vodilno vlogo na področju znanosti in inovacij ter da potrebujejo posebne spretnosti za uspešno poklicno pot v akademskih krogih in drugod. V njem so predvideni opredelitev taksonomije znanj in spretnosti za raziskovalce, da se med drugim omogoči statistično spremljanje kroženja možganov, razvoj evropskega okvira kompetenc za raziskovalce ter podpora pri tem, da se raziskovalcem zagotavijo spretnosti, potrebne za medsektorsko mobilnost. S prvim vodilnim ukrepom programa znanj in spretnosti, tj. paktom Unije za spretnosti, se izpopolnjevanje in preusposabljanje podpirata s sodelovanjem med industrijo, izvajalci izobraževanja in usposabljanja, socialnimi partnerji ter javnimi organi v obsežnih partnerstvih za spretnosti.

¹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Program znanj in spretnosti za Evropo za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost“ (COM(2020) 274 final).

- (3) V sporočilu Komisije z naslovom „Novi ERP za raziskave in inovacije“, sprejetem 30. septembra 2020¹, je priznано, da so za pritegnitev in ohranjanje najboljših raziskovalcev v Uniji v globalni tekmi za talente potrebni pogoji za razvoj poklicne poti ter da negotove zaposlitve, zlasti za raziskovalce na začetku poklicne poti, v preteklih letih niso bile ustrezno obravnavane. V tem sporočilu sta izpostavljena tudi pogosta neusklajenost med spretnostmi raziskovalcev ter potrebami družbe in gospodarstva ter pomen usposabljanja in spodbujanja raziskovalcev k nadaljevanju poklicne poti zunaj akademskih krogov, vključno z industrijo. V tem sporočilu je poudarjeno, da so za okrepitev poklicnih poti v raziskavah v Evropi potrebni nabor ukrepov za priznavanje spretnosti raziskovalcev, razvoj okvira kompetenc za raziskovalce, okrepljena mobilnost in mehanizmi izmenjave med akademskimi institucijami in industrijo, ciljno usmerjene možnosti usposabljanja ter enotni dostopni portal, prek katerega bodo lahko vsi raziskovalci iz javnega in zasebnega sektorja dostopali do številnih podpornih storitev. V tem sporočilu je predvideno tudi izboljšanje sistema ocenjevanja raziskav za pravilno in ustrezno priznavanje raznolikosti poklicnih poti in dejavnosti, ki se bolje odzivajo na potrebe družbe.
- (4) V sklepih Sveta o novem evropskem raziskovalnem prostoru z dne 1. decembra 2020 je poudarjeno, da sta ustvarjanje privlačnih in varnih delovnih pogojev ter povečanje privlačnosti poklicnih poti v raziskavah ob upoštevanju odprte znanosti, enakosti spolov, digitalnih spretnosti, ocenjevanja raziskav, diverzifikacije poklicnih poti v raziskavah in različnih poklicnih poti ključna elementa novega ERP, ki prispevata k privabljanju in zadržanju odličnih raziskovalcev.

¹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Novi ERP za raziskave in inovacije“ (COM(2020) 628 final).

- (5) V sklepih Sveta z naslovom „Poglobitev evropskega raziskovalnega prostora: zagotavljanje privlačne in trajnostne poklicne poti in delovnih pogojev za raziskovalce ter uresničevanje kroženja možganov“ z dne 28. maja 2021 je priznано, da so raziskovalci v središču raziskovalnih in inovacijskih sistemov Unije ter da je potrebno bolj usklajeno ukrepanje na ravni Unije za premagovanje obstoječih izzivov, s katerimi se srečujejo raziskovalci, da bi se vzpostavile interoperabilne in trajnostne poklicne poti v raziskavah – ki bi omogočile raznolike in večvrstne poklicne poti –, spodbudilo uravnoteženo kroženje talentov ter ustvarila Unija, ki je privlačna za raziskovalce. V teh sklepih je predlagano, da se izvede analiza morebitnega preoblikovanja listine in kodeksa za raziskovalce v enoten in celovit okvir za obravnavanje vseh izzivov, ki so povezani s poklicnimi potmi v raziskavah ter presegajo vrednote in načela, ter osredotočanje na vsa možna področja zaposlovanja v raziskavah, Komisija pa je pozvana k pripravi predloga v letu 2022. Zadeve, kot so zaposlovanje, spodbude za raziskovalce na začetku poklicne poti, diverzifikacija poklicnih poti in poklicno napredovanje, interoperabilnost z vsemi sektorji družbe, vključno z industrijo, ocenjevanje raziskovalcev, enakost spolov, usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja ter izboljšano upravljanje in storitve EURAXESS in drugih instrumentov, kot je Europass, so predlagani kot elementi, ki naj bi se vključili v ta predlog.

- (6) V Priporočilu Sveta (EU) 2021/2122 o Paktu za raziskave in inovacije v Evropi¹ so poklicne poti v raziskavah in mobilnost raziskovalcev, skupaj z ocenjevanjem raziskav, raziskovalcev in institucij, uvrščene med pomembna področja ukrepanja v okviru prednostnih področij skupnega ukrepanja Unije in držav članic za podporo ERP, v njem pa je določen tudi skupni sklop načel in vrednot za podporo raziskavam in inovacijam v Uniji. Poleg tega je v priporočilu poudarjeno, da je treba več pozornosti nameniti začetku in sredini poklicnih poti raziskovalcev, vključno s specifičnimi ovirami, s katerimi se v tem obdobju srečujejo ženske.

¹ Priporočilo Sveta (EU) 2021/2122 z dne 26. novembra 2021 o Paktu za raziskave in inovacije v Evropi (UL L 431, 2.12.2021, str. 1).

- (7) Program politike ERP, priložen sklepom Sveta o prihodnjem upravljanju evropskega raziskovalnega prostora z dne 26. novembra 2021, vključuje ukrepe, katerih namen je „napredovati pri reformi sistema ocenjevanja raziskav, raziskovalcev in raziskovalk ter institucij za izboljšanje njihove kakovosti, uspešnosti in učinka“ ter „spodbujati privlačne in trajnostne raziskovalne poklicne poti, uravnoteženo kroženje talentov ter mednarodno, transdisciplinarno in medsektorsko mobilnost po vsem ERP“. V zadnjem navedenem ukrepu je predviden razvoj okvira Unije za poklicne poti v raziskavah, skupaj z nadgradnjo obstoječih instrumentov in pobud ter oblikovanjem novih. To vključuje ustanovitev opazovalnice za poklicne poti v raziskavah, preoblikovanje listine in kodeksa za raziskovalce, vzpostavitev platforme ERP za talente kot spletnega portala „vse na enem mestu“ za dostop do storitev, omrežja in portalov EURAXESS, vključno s HRS4R in RESAVER, začetek izvajanja pobude ERA4You za spodbujanje kroženja talentov med sektorji in po vsej Uniji, izmenjavo dobrih praks v zvezi z inovacijskimi in raziskovalnimi sistemi za podporo uravnoteženemu kroženju možganov ter poskusno izvajanje novega okvira za poklicne poti v raziskavah v sodelovanju z zavezništvu evropskih univerz.
- (8) V sporočilu Komisije z naslovom „Evropska strategija za univerze“, sprejetem 18. januarja 2022¹, je predviden razvoj okvira za poklicne poti v raziskavah v sinergiji z evropskim okvirom za privlačne in trajnostne poklicne poti v visokem šolstvu, ki bo predlagan do leta 2023.

¹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o evropski strategiji za univerze (COM(2022) 16 final).

- (9) Komisija v sporočilu z naslovom „Novi evropski program za inovacije“, sprejetem 5. julija 2022¹, priznava odvisnost inovacij od uspeha pri privabljanju, spodbujanju in ohranjanju nadarjenih posameznikov ter raznolike palete spretnosti ter poudarja pomen medsektorske mobilnosti.
- (10) V Priporočilu Sveta (EU) 2022/2415 z naslovom „Vodilna načela za valorizacijo znanja“² je poudarjen pomen vlaganja v razvoj podjetniške kulture, praks, spretnosti in zmogljivosti za raziskovalce in druge akterje na področju raziskav in inovacij, tudi posrednike, katerih stalni profesionalni razvoj je bistven, da bi se čim bolj povečalo preoblikovanje rezultatov raziskav in inovacij v rešitve, ki koristijo družbi. S kodeksom ravnanja za sodelovanje med industrijo in akademskimi krogi se bo podprlo izvajanje navedenega priporočila.
- (11) V Sklepih Sveta o pobudi o evropskih univerzah – povezovanje visokega šolstva, raziskav, inovacij in družbe: utiranje poti novi razsežnosti v evropskem visokošolskem izobraževanju³ so države članice in Komisije pozvane, naj spodbujajo sinergije med visokošolsko razsežnostjo evropskega izobraževalnega prostora, ERP in evropskega visokošolskega prostora.

¹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Novi evropski program za inovacije (COM(2022) 332 final).

² Priporočilo Sveta (EU) 2022/2415 z dne 2. decembra 2022 o vodilnih načelih za valorizacijo znanja (UL L 317, 9.12.2022, str. 141).

³ Sklepi Sveta o pobudi o evropskih univerzah – povezovanje visokega šolstva, raziskav, inovacij in družbe: utiranje poti novi razsežnosti v evropskem visokošolskem izobraževanju (UL C 221, 10.6.2021, str. 14).

- (12) Raziskovalci predstavljajo temeljni vir za družbo. Izvajajo raziskave, spodbujajo inovacije, prispevajo k rešitvam za družbene izzive in oblikovalcem politik zagotavljajo dokaze za ozaveščeno sprejemanje odločitev. Raziskovalci so visoko usposobljeni nadarjeni posamezniki, ki imajo velik potencial za boljšo zadovoljitev povpraševanja na trgu dela. Bistveno je, da se izboljšajo splošni delovni pogoji in okolje raziskovalcev, vključno s ponujanjem privlačnih plač.
- (13) Povečanje privlačnosti in stabilnosti poklicnih poti v raziskavah po vsej Uniji je ključni element ERP. Zato obstaja jasna potreba po tem, da se oblikujejo privlačnejše in bolj vključujoče poklicne poti v raziskavah za študente in diplomante ter vzpostavijo okvirni pogoji za ohranjanje nadarjenih raziskovalcev v Uniji, pa tudi za to, da bi Unija postala privlačna in konkurenčna za mednarodne raziskovalce.

- (14) Z ukrepom Marie Skłodowske-Curie se v sklopu okvirnih programov za raziskave in inovacije že več kot 25 let podpirajo raziskovalci z vsega sveta in na vseh stopnjah poklicnih poti, s poudarkom na usposabljanju, spretnostih in razvoju poklicne poti. Program ima tudi strukturni učinek na organizacije – visokošolske ustanove, raziskovalne organizacije, podjetja itd. –, saj se z njim širijo dobre prakse ter povečujeta mednarodna privlačnost in prepoznavnost teh organizacij, zlasti z razvojem odličnih doktorskih programov. Ukrep Marie Skłodowske-Curie prispeva k medsektorski, interdisciplinarni in geografski mobilnosti, razvija spretnosti raziskovalcev, odpravlja neuravnoteženo zastopanost spolov, ohranja nadarjene raziskovalce in privablja nove talente v Evropo. Zlasti shema industrijskih doktoratov v okviru ukrepa Marie Skłodowske-Curie se lahko šteje za primer najboljše prakse, v okviru katere so pridobivanje izkušenj na področju raziskav, lokacija in nadzor doktorskega kandidata enakomerno porazdeljeni med akademsko ustanovo in neakademsko ustanovo, pri čemer se lahko zagotavljajo akademski standardi. To je zgleden primer interakcije in sodelovanja med ekosistemskimi akterji, s katerim se spodbujajo prečne spretnosti in medsektorska mobilnost ter podpirajo potrebe industrije po visoko usposobljenih talentih in razumevanje industrijskih izzivov s strani raziskovalcev, s ciljem povečanja zaposlitvenih možnosti v ekosistemu.

- (15) Podatki Eurostata kažejo trend naraščanja števila raziskovalcev, zaposlenih v ekvivalentu polnega delovnega časa, v Uniji. Leta 2021 sta v državah članicah delala dva milijona raziskovalcev, kar je 627 000 več kot leta 2011. Večina raziskovalcev dela v poslovnem (56 %) in visokošolskem (32 %) sektorju, sledi pa jima javni sektor (11 %). To naraščanje je treba ohranjati z ustreznimi naložbami, infrastrukturami in politikami na nacionalni ravni in ravni Unije, s katerimi se podpira privlačnost poklicnih poti v raziskavah, tudi kar zadeva raznolikost, vključevanje in enakost spolov, ter spodbujati kulturo, ki priznava vrednost poklicnih poti v raziskavah v vseh sektorjih družbe.
- (16) Potrebna je jasna in skupna opredelitev ter razumevanje pojma „raziskovalec“ na ravni Unije, na primer opredelitev iz Frascatiškega priročnika. Raziskovalce bi bilo treba razumeti kot strokovnjake, ki opravljajo raziskovalne in inovacijske dejavnosti v vseh sektorjih, vključno z akademskim svetom – visokošolskimi ustanovami, raziskovalnimi organizacijami in raziskovalnimi infrastrukturami –, podjetji – vključno z industrijo, zagonskimi podjetji, odcepljenimi podjetji ali malimi in srednjimi podjetji –, organi javne uprave – vključno z vlado, organi, ki oblikujejo politike, javnimi laboratoriji in sistemom zdravstvenega varstva –, ter neprofitnim sektorjem. Raziskovalci so lahko poleg tega vključeni v različne vrste dejavnosti v katerem koli gospodarskem ali družbenem sektorju. Prizadevati si je treba za popolno priznavanje poklicnih poti raziskovalcev ter napredek pri primerljivosti med državami članicami in sektorji.

- (17) Za izvajanje raziskav in inovacij na visoki ravni je potrebna podpora drugih strokovnjakov. Med njimi si zaslužijo ustrezno priznanje poklicne poti na področju upravljanja raziskav in poklicne poti raziskovalnih tehnikov, tudi z nadaljnjo analizo in usklajevanjem na ravni Unije. Zmogljivost upravljanja raziskav bi bilo treba okrepiti z opredelitvijo potrebnih spretnosti in kompetenc, razvojem ustreznega usposabljanja, spodbujanjem primerljivosti ter omogočanjem raziskovalcem, da učinkovito upravljajo in podpirajo raziskave in inovacije.
- (18) Evropska klasifikacija spretnosti, kompetenc, kvalifikacij in poklicev (ESCO) je bila leta 2022 posodobljena, da so bile vanjo vključene izboljšane taksonomije spretnosti in poklicev za raziskovalce, s čimer so bili opredeljeni za raziskovalce pomembni poklici v vseh sektorjih trga dela in prečne spretnosti, ki jih potrebujejo raziskovalci. Uporaba klasifikacije ESCO v okviru EUROPASS in v mreži evropskih služb za zaposlovanje (EURES) olajšuje uporabo te izboljšane taksonomije na trgu dela. Komisija mora sodelovati z Mednarodno organizacijo dela, da se zagotovi, da je posebna kategorija „raziskovalec“ vključena v prihodnje revizije mednarodne standardne klasifikacije poklicev (ISCO), na kateri temelji klasifikacija ESCO.

- (19) Kot je priznано s členom 13 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah ter navedeno v Bonški deklaraciji o svobodi znanstvenega raziskovanja z dne 20. oktobra 2020, v rimskem sporočilu o evropskem visokošolskem prostoru z dne 19. novembra 2020 in v Priporočilu Sveta (EU) 2021/2122, je treba akademsko svobodo in svobodo znanstvenega raziskovanja zaščititi kot bistvena predpogoja, na podlagi katerih lahko raziskovalci pospešijo raziskave in inovacije. Komisija je januarja 2022 objavila delovni dokument služb Komisije o boju proti tujemu vmešavanju na področju raziskav in inovacij, v katerem so opisane dobre prakse za podporo visokošolskim ustanovam in raziskovalnim organizacijam pri varovanju njihovih temeljnih vrednot, vključno z akademsko svobodo, integriteto in institucionalno avtonomijo, ter za varovanje njihovega osebja, študentov, izsledkov raziskav in sredstev.

- (20) Učinkovito je treba obravnavati še vedno prisotne neenakosti med spoloma, vključno s plačno vrzeljo med spoloma, spolno pristranskostjo pri ocenjevanju in priznavanju, vprašanji glede usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja ter nasiljem na podlagi spola, pa tudi morebitna stičišča med spolom in drugimi pogoji ranljivosti ali marginalizacije, kot so etnična pripadnost, invalidnost in spolna usmerjenost v poklicnih poteh v raziskavah, saj vplivajo na udeležbo in poklicno napredovanje. V zvezi s tem so lahko pomembni instrumenti za institucionalne spremembe, kot so vključujoči načrti za enakost spolov, ob upoštevanju strategije za enakost spolov za obdobje 2020–2025¹. Poročilo SHE FIGURES 2021 je pokazalo, da so ženske med raziskovalci še vedno premalo zastopane, saj predstavljajo le 33 % vseh raziskovalcev v Uniji. Prav tako je pokazalo, da je v visokošolskem sektorju zaposlenih več raziskovalk kot raziskovalcev, medtem ko je delež raziskovalk v javnem in poslovnem sektorju manjši. Po vsej Uniji je za krajši delovni čas in po prekarnih pogodbah v visokem šolstvu zaposlen večji delež raziskovalk kot raziskovalcev (11 % za ženske in 7 % za moške), ženske pa zasedajo le 26 % najvišjih akademskih položajev (redni profesorski ali enakovredni raziskovalni položaji). Zato so potrebna posebna prizadevanja za odpravo neenakosti med spoloma v poklicnih poteh v raziskavah in premajhne zastopanosti žensk na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike v raziskavah in inovacijah, pa tudi v visokošolskem sektorju, kot je izpostavljeno v evropski strategiji za univerze.

¹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025 (COM(2020) 152 final).

- (21) Za podporo celovitemu osebnemu in strokovnemu razvoju raziskovalcev v Uniji, zlasti raziskovalcev na začetku poklicne poti, je bistveno obravnavati obstoječe izzive, ki negativno vplivajo na celoten raziskovalni in inovacijski sistem v Uniji ter na notranji trg raziskav. Taki izzivi vključujejo vidike zaposlovanja in delovnih pogojev, kot so razlike v statusu študenta ali zaposlenega, ki ga imajo doktorski kandidati v državah članicah, pogosto pomanjkanje odprtega, preglednega in na dosežkih temelječega zaposlovanja, prekarnost, povezana s pogodbami o kratkotrajnem delu, ki so vezane na projekt, nezadovoljiv dostop do enakih možnosti, pomanjkanje priložnosti za medsektorsko mobilnost med doktorskim usposabljanjem in podoktorskim delom, pomanjkanje usklajenosti med poklicnim in zasebnim življenjem, skrb za družino, ukrepi za telesno in duševno dobro počutje ter pomanjkljivosti orodij socialne zaščite, vključno s težavami pri prenosljivosti pravic med sektorji in državami članicami.

- (22) Zaposljivost in poklicni razvoj raziskovalcev na začetku poklicne poti bi se lahko izboljšala s posebnimi spodbudami za zaposlovanje raziskovalcev, na primer s finančnimi spodbudami in spodbudami s področja socialne zaščite, vključno z možnostmi sklenitve pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas v skladu z Direktivo Sveta 1999/70/ES z dne 28. junija 1999¹. V zvezi s tem bi se lahko poleg projektnega financiranja spodbujala širša uporaba osnovnega financiranja ali financiranja na podlagi življenjskega cikla raziskav. Osnovno financiranje visokošolskim ustanovam ali raziskovalnim organizacijam zagotavlja možnost finančne podpore, kolikor lahko dosežejo določene rezultate in standarde kakovosti; za financiranje na podlagi življenjskega cikla je značilna začetna konkurenca za finančna sredstva, financiranje pa se obnovi na podlagi pozitivne ocene v okviru postopka spremljanja. To raziskovalnim organizacijam omogoča, da razvijejo dolgoročneje raziskovalne strategije in sprejmejo trajnostne zaveze glede zaposlenih, hkrati pa projektno financiranje uporabijo za nadaljnje raziskovanje novih možnosti.

¹ Direktiva Sveta 1999/70/ES z dne 28. junija 1999 o okvirnem sporazumu o delu za določen čas, sklenjenem med ETUC, UNICE in CEEP (UL L 175, 10.7.1999, str. 43).

- (23) Kot je navedeno v členu 22 Splošne deklaracije o človekovih pravicah, ima vsakdo kot član družbe pravico do socialne varnosti in uresničevanja ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic, ki so nepogrešljive za njegovo dostojanstvo in svoboden razvoj njegove osebnosti. V načelu 15 evropskega stebra socialnih pravic je določeno, da imajo upokojeni delavci in samozaposleni pravico do pokojnine, ki je sorazmerna z njihovimi prispevki in zagotavlja ustrezen dohodek. Kljub temu se mobilni raziskovalci srečujejo s težavami pri pridobivanju ustreznega dodatnega pokojninskega zavarovanja, kar je posledica dobe pridobivanja pravic, visokih pristojbin za prenos, omejenega poznavanja kompleksnih finančnih produktov in upravnega bremena pri upokojitveni starosti. Zato bi bilo treba raziskovalcem zagotoviti zaščitne ukrepe na podlagi Priporočila Sveta z dne 8. novembra 2019 o dostopu delavcev in samozaposlenih oseb do socialne zaščite¹.
- (24) RESAVER, evropska pokojninska rešitev, ki jo podpira Komisija in se ukvarja s poklicnim pokojninskim zavarovanjem za raziskovalne organizacije ter bo uvrščena med elemente prihodnje platforme ERP za talente, ima potencial za reševanje vprašanj socialne zaščite mobilnih raziskovalcev. Njeno uporabo pa otežujejo omejena ozaveščenost ter znatne upravne in pravne ovire. Da bi zaščitili pravice mobilnih raziskovalcev do poklicnega pokojninskega zavarovanja, bi bilo treba zagotoviti informacije o tem, kako bi lahko potencialna mobilnost vplivala na pokojninske pravice, in razmisliti o sodelovanju raziskovalnih organizacij v okviru RESAVER.

¹ Priporočilo Sveta z dne 8. novembra 2019 o dostopu delavcev in samozaposlenih oseb do socialne zaščite, 2019/C 387/01 (UL C 387, 15.11.2019, str. 1).

- (25) Medsektorska, interdisciplinarna in geografsko uravnotežena mobilnost je bistvena za povečanje učinkovitosti, trajnostnosti in privlačnosti poklicnih poti v raziskovanju v Uniji. S takšno mobilnostjo bo celotni raziskovalni in inovacijski sistem raziskav postal konkurenčnejši in ustvarjeni bodo pogoji za boljše ustvarjanje, kroženje in uporabo znanja, ob spodbujanju in omogočanju nelinearnih in raznolikih poklicnih poti. Te oblike mobilnosti, tudi virtualne mobilnosti, bi bilo treba spodbujati in ustrezno vključiti v strokovni razvoj raziskovalcev ter sprejeti ukrepe za odpravo kakršnih koli obstoječih ovir, vključno z omejeno prenosljivostjo nepovratnih sredstev, upravnim bremenom, na primer poslovnih potovanj, ali priznavanjem dovoljenj za prebivanje za mobilne raziskovalce, izzivi v zvezi s premestitvijo, ali jezikovnih ovir ali ovir v zvezi s prenosom pokojninskih pravic.
- (26) Spremeniti je treba pristop, tako da bi spodbujali interoperabilne in medsektorske poklicne poti v raziskavah, pri čemer bi bile v sistemu ocenjevanja in nagrajevanja poklicne poti v vseh sektorjih enakovredne, geografska, interdisciplinarna in medsektorska mobilnost, prekinitve poklicne poti ali premestitve v zvezi s poklicno potjo, vključno s študijskim ali starševskim dopustom, pa ne bi imele negativnih posledic, hkrati pa raziskovalci pri razmisleku o poklicnih poteh ne bi razlikovali med akademskim in drugimi sektorji. Raznovrstne poklicne poti, za katere je značilna geografska, sektorska in medorganizacijska mobilnost, ali hibridne poti, za katere je značilna hkratna kombinacija sektorjev, je treba v celoti priznati in upoštevati tako kot linearne poklicne poti, ki se razumejo kot poklicne poti, na katerih se napreduje v ravni liniji z enega položaja na drugega, običajno na istem področju ali v isti disciplini.

- (27) V nekaterih primerih je doktorsko usposabljanje še vedno usmerjeno predvsem v prihodnjo poklicno pot v akademskem svetu, pri čemer se ne upoštevata v zadostni meri širši nabor poklicev v primernih sektorjih niti pomen spodbujanja podjetništva raziskovalcev. Za ustvarjanje boljših poklicnih možnosti, medsektorsko mobilnost in inovacije ter za povečanje privlačnosti poklicnih poti v raziskavah v Uniji je zelo pomembno, da se raziskovalcem poleg dobrega znanja in spretnosti na področju raziskav s formalnimi in neformalnimi usposabljanji zagotovijo prečne spretnosti.
- (28) Evropski okvir kompetenc za raziskovalce (ResearchComp), ki ga je oblikovala Komisija v posvetovanju z državami članicami in deležniki, bo imel pomembno vlogo pri zagotavljanju širokega nabora prečnih spretnosti za raziskovalce ter odpravljanju vrzeli v spretnostih med akademskim sektorjem in vsemi drugimi ustreznimi sektorji. Usposabljanje raziskovalcev, vključno z doktorskim usposabljanjem, bi se lahko razvilo v skladu s kompetencami, opisanimi v tem okviru, in na podlagi izmenjave najboljših praks, da se omogočita vseživljenjsko izpopolnjevanje in preusposabljanje raziskovalcev. Potrebni bi bili ustrezni mehanizmi priznavanja in potrjevanja v zvezi s priložnostmi za formalno in neformalno usposabljanje, vključno z usposabljanjem na delovnem mestu.

- (29) Za zagotovitev posamičnega ali skupnega razvoja usposabljanja raziskovalcev na podlagi dejanskih potreb po znanjih in spretnostih bi lahko spodbujali interakcijo in sodelovanje med akademskimi institucijami, industrijo, podjetji, javno upravo, neprofitnim sektorjem ter vsemi drugimi ustreznimi ekosistemskimi akterji, tudi na primer kar zadeva pripravištva, prakso ali sledenje na delovnem mestu. V zvezi s tem bi se lahko upoštevala načela za inovativno doktorsko usposabljanje, vključena v poročilo, ki ga je leta 2011 sprejela usmerjevalna skupina ERP za človeške vire in mobilnost, ter Priporočilo Sveta (EU) 2022/2415 z dne 2. decembra 2022 o vodilnih načelih za valorizacijo znanja¹, v katerem je poudarjeno, da je treba zgraditi sistem, ki bi spodbujal podjetniške dejavnosti v korist raziskovalcev.
- (30) Spodbujanje podjetniške miselnosti in s tem povezanih kompetenc pri raziskovalcih, vključno s kompetencami za iskanje vlagateljev in kapitala, je ključnega pomena za boljšo valorizacijo znanja ter pretvorbo inovativnih zamisli v nove storitve in proizvode z večjim potencialom za uvajanje na trg, trajnostno rast, inovacije in družbeno korist. Za uspešno podjetniško pot bi bila potrebna ustrezno razumevanje in učinkovito upravljanje intelektualnih sredstev, na primer publikacij, podatkov, strokovnega znanja in izkušenj ter intelektualne lastnine, kot je navedeno v Priporočilu Sveta (EU) 2022/2415 z dne 2. decembra 2022 o vodilnih načelih za valorizacijo znanja¹.

¹ Priporočilo Sveta (EU) 2022/2415 z dne 2. decembra 2022 o vodilnih načelih za valorizacijo znanja (UL L 317, 9.12.2022, str. 141).

- (31) Za medsektorsko kroženje talentov in izboljšano interoperabilnost delovnih mest na področju raziskav in inovacij med sektorji je potrebna kombinacija različnih in dopolnjujočih se ukrepov na nacionalni ravni in ravni Unije, vključno z reformo sistema, v skladu z načeloma akademske svobode in institucionalne avtonomije. Pristop politike, ki vključuje vzajemno učenje na podlagi uspešnih modelov za programe medsektorske mobilnosti, lahko prispeva h krepitvi vzajemno koristnega sodelovanja med akademskim in neakademskim svetom ter h krepitvi inovacijskih ekosistemov; k izboljšanju usposabljanja in vseživljenjskega učenja za raziskovalce, inovatorje ter druge nadarjene posameznike na področju raziskav in inovacij, vključno z izpopolnjevanjem za krepitev podpornih zmogljivosti, ter k izboljšanju sistema zaposlovanja, ter k spodbujanju razvoja podjetniških znanj in spretnosti raziskovalcev.
- (32) Raziskovalci se ne zavedajo vedno ključne vloge, ki jo ima oblikovanje politike na področju raziskav in inovacij, ter vloge znanosti v oblikovanju politik. Obe razsežnosti lahko vplivata na poklicne poti ter na raziskovalni in inovacijski sistem na splošno. Pomembno je, da se to razumevanje vključi v doktorsko usposabljanje in se med tem usposabljanjem usvoji, da bi povečali sodelovanje raziskovalcev v procesu oblikovanja politik in priznali njihove znanstvene dejavnosti v okviru celotne poklicne poti kot prispevek k politiki.

- (33) Raziskovalce, zlasti tiste na začetku poklicne poti, bi bilo treba seznaniti z možnostmi, ki so na voljo v vseh sektorjih, in z možnostjo, da te priložnosti izkoristijo za razširitev svojega osebnega in strokovnega razvoja. Storitve poklicnega svetovanja in podpore, prilagojene potrebam raziskovalcev, so pomembne, saj se z njimi spodbujata medsektorska, interdisciplinarna, geografska in virtualna mobilnost ter možnost razvoja podjetniških dejavnosti. Spodbujati bi bilo treba medinstitucionalno mobilnost, zlasti med različnimi profili visokošolskih institucij in raziskovalnih organizacij ter v okviru raznolikih in prožnih akademskih poti, tudi z odpravljanjem ovir v zvezi s kompetencami, pridobljenimi v prejšnji instituciji, in tistimi, ki se zahtevajo v novi instituciji.
- (34) Ocenjevanje raziskav bi moralo omogočiti ocenjevanje uspešnosti raziskovalcev in raziskav, da bi se dosegla najvišja kakovost in največji učinek. Kot je poudarjeno v pariškem pozivu k oceni raziskav iz leta 2022, v poročilu o določanju obsega z naslovom „*Towards a reform of the research assessment system*“ (Prispevek k reformi sistema za ocenjevanje raziskav), ki ga je Komisija objavila leta 2021 na podlagi obsežnega posvetovanja z deležniki, ter v sklepih Sveta o ocenjevanju raziskav in izvajanju odprte znanosti z dne 10. junija 2022 pa tudi v sporazumu o reformi ocenjevanja raziskav, objavljenem julija 2022, je treba v postopku oblikovanja ustrezne ocene uspešnosti upoštevati vse bolj raznolike rezultate, dejavnosti in prakse na področju raziskav, vključno s sodelovanjem in odprtim deljenjem rezultatov, ter zagotoviti visoke standarde raziskovalne integritete in vpliv raziskav na družbo. Zato bi bilo treba pri ocenjevanju raziskovalcev uporabiti pristop z bolj uravnoteženim kvantitativnim in kvalitativnim vrednotenjem raziskav, tako da bi se dalo prednost kvalitativnemu ocenjevanju z medsebojnim strokovnim pregledom, ki bi bil podprt z odgovorno uporabo kvantitativnih kazalnikov.

- (35) Za okrepitev poklicnih poti v akademskem svetu, ki vodijo to najvišjih položajev, je potreben pregleden, strukturiran ter vključujoč sistem vstopa v poklic in napredovanja v njem, pri katerem se upošteva enakost spolov. V ta namen bi se lahko na ravni držav članic in raziskovalnih organizacij razmislilo o razvoju sistemov po zgledu pogojne redne zaposlitve (*tenure track*), ki naj bi bili opredeljeni kot okvir, v katerem obstaja možnost, da se pogodba o zaposlitvi za določen čas lahko spremeni v stalno zaposlitev ob pozitivni oceni.
- (36) Kot je poudarjeno v sporočilu Komisije z naslovom „Izkoriščanje potenciala nadarjenih posameznikov v evropskih regijah“¹, težava v zvezi z begom nadarjenih iz manj razvitih regij v Uniji kljub prizadevanjem na ravni Unije ter nacionalni in regionalni ravni še ni bila odpravljena, za boljše uravnoteženje geografske mobilnosti raziskovalcev pa so potrebni dodatni ukrepi. Analize Komisije glede kroženja talentov za obdobje 2021–2022 kažejo, da obstoječi ukrepi na ravni Unije pozitivno prispevajo k spodbujanju bolj uravnoveženega kroženja talentov, hkrati pa so bili v njih ugotovljeni trajni izzivi in predstavljeni načini za zagotovitev priliva možganov. Odlična raziskovalna okolja, tudi raziskovalna infrastruktura, privlačni delovni pogoji in plačilo, ki je sorazmerno s poklicnimi kvalifikacijami in opravljanimi dejavnostmi, imajo v tem okviru zelo pomembno vlogo, vendar so zanje pogosto potrebne reforme nacionalnih raziskovalnih in inovacijskih sistemov. Prizadevati bi si bilo treba za pristop politike, katerega cilj bi bil podpreti in spodbuditi takšno preobrazbo sistemov, to pa bi vključevalo dejavnosti vzajemnega učenja na podlagi uspešnih načinov, ki so omogočili vzpostavitev bolj uravnoveženega kroženja talentov v državah članicah.

¹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Izkoriščanje potenciala nadarjenih posameznikov v evropskih regijah“, 17. januar 2023, COM(2023) 32 final.

- (37) Glavni cilj EURAXESS, edinstvene vseevropske pobude, s katero se raziskovalcem in njihovim družinam zagotavljajo brezplačne informacije in podporne storitve, je podpirati mobilnost raziskovalcev in njihov poklicni razvoj, hkrati pa zagotoviti stalno nabiranje talentov na področju raziskav in inovacij ter krepiti znanstveno sodelovanje med Unijo in svetom. Za nadaljnjo podporo temu cilju bi se lahko v okviru EURAXESS razširile dejavnosti zagotavljanja informacij in podpore raziskovalcem ter visokošolskim institucijam in raziskovalnim organizacijam tako, da bi optimizirali strukturo storitev in upravljanja ter izboljšali digitalno in uporabniško izkušnjo ter interoperabilnost z drugimi pobudami Unije, kot sta Europass in EURES. Za izboljšanje učinkovitosti in usklajenosti informacijskih portalov in storitev EURAXESS bi bilo treba okrepiti nacionalne podporne organizacije.

- (38) Da bi Unija ostala konkurenčna v svetovnem merilu, mora postati privlačnejša za talente iz vsega sveta, obenem pa se izogibati begu nadarjenih, ki vpliva na države v razvoju. V sporočilu Komisije z naslovom „Privabljanje znanj, spretnosti in talentov v EU“, sprejetem 27. aprila 2022¹, je poudarjeno, da mora Unija povečati svojo privlačnost za svetovne talente, zlasti s spodbujanjem inovacij in podjetništva v Uniji ter preučitvijo nadaljnjih možnosti za zakonite migracije v Unijo v srednjeročnem in dolgoročnem obdobju. Revizija Direktive (EU) 2021/1883 Evropskega parlamenta in Sveta² je bila pomemben korak k izboljšanju privlačnosti Unije, saj je visokokvalificiranim migrantom omogočila, da uživajo izboljšane pravice ter izkoristijo hitrejša in poenostavljena postopka. K tem ciljem prispeva tudi Direktiva (EU) 2016/801 Evropskega parlamenta in Sveta³, saj je z njo vstop v Unijo za študente in raziskovalce postal lažji in privlačnejši, hkrati pa spodbuja kroženje znanja in spretnosti z okrepljenimi pravicami do mobilnosti znotraj Unije.

¹ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Privabljanje znanj, spretnosti in talentov v EU“, COM(2022) 657 final.

² Direktiva (EU) 2021/1883 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2021 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namen visokokvalificirane zaposlitve in razveljavitvi Direktive Sveta 2009/50/ES (UL L 382, 28.10.2021, str. 1).

³ Direktiva (EU) 2016/801 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2016 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namene raziskovanja, študija, opravljanja pripravništva, prostovoljskega dela, programov izmenjave učencev ali izobraževalnih projektov in dela varuš *au pair* (UL L 132, 21.5.2016, str. 21).

- (39) Listina in kodeks za raziskovalce se revidirata, da bi ju prilagodili novi realnosti in sedanjim izzivom, s katerimi se srečujejo raziskovalci in institucije, tudi tako, da se izboljša upoštevanje uravnotežene zastopanosti in enakosti spolov ter vključenosti, kar zajema ukrepe, usmerjene v vzpostavitev raziskovalnega okolja brez nasilja na podlagi spola, pa tudi praks odprte znanosti. Nova listina za raziskovalce iz Priloge II k temu priporočilu je racionalizirana, da bi poenostavili njeno izvajanje in spodbujali njeno uporabo zunaj akademskega sektorja. Vse organizacije, ki zaposlujejo raziskovalce ali jim zagotavljajo financiranje, so pozvane, naj potrdijo novo listino za raziskovalce. Organizacije, ki so potrdile načela iz obstoječe listine in kodeksa za raziskovalce, se obravnavajo, kot da potrjujejo tudi novo listino za raziskovalce. To bi moralo veljati zlasti za institucije, ki so začele ali zaključile postopek HRS4R, katerega prvi korak je potrditev listine za raziskovalce.

- (40) Za spremljanje izvajanja ukrepov za krepitev poklicnih poti v raziskavah in sistemskih reform je potrebna opazovalnica za poklicne poti v raziskavah, v kateri bodo na enem mestu združeni najboljši in najnovejši podatki Unije. Podpirati bi morala potrebe držav članic in raziskovalnih organizacij po podatkih, ki so pomembni za prilagajanje in razvoj politik za poklicne poti v raziskavah. Prav tako bi morala podpirati boljše razumevanje raziskovalcev v zvezi z izzivi in priložnostmi ter spodbujati privlačnost evropskih raziskovalnih organizacij za najboljše talente. Po potrebi bi se lahko preučile ustrezne povezave z evropsko opazovalnico za visokošolski sektor, predlagano v evropski strategiji za univerze. Podatki, zbrani pri uporabi Uredbe (EU) 2019/1700 Evropskega parlamenta in Sveta¹, bi se lahko prilagodili potrebam uporabnikov opazovalnice za poklicne poti v raziskavah.

¹ Uredba (EU) 2019/1700 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. oktobra 2019 o ustanovitvi skupnega okvira za evropsko statistiko v zvezi z osebami in gospodinjstvi na podlagi podatkov na individualni ravni, zbranih z vzorci, spremembi uredb (ES) št. 808/2004, (ES) št. 452/2008 in (ES) št. 1338/2008 Evropskega parlamenta in Sveta in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1177/2003 Evropskega parlamenta in Sveta ter Uredbe Sveta (ES) št. 577/98 (UL L 261I, 14.10.2019, str. 1).

- (41) Da bi z evropskim okvirom uspešno pritegnili in obdržali talente na področju raziskav, inovacij in podjetništva v Uniji, se morajo k izvajanju okvira zavezati države članice in vsi vključeni deležniki. Zlasti zavezništva visokošolskih institucij, kot so tista, ki so bila vzpostavljena v okviru pobude Evropske univerze in jih podpirajo program Erasmus+ ter okvirni programi za raziskave in inovacije, pa tudi širši visokošolski sektor, raziskovalne organizacije in vse ustrezne deležnike bi lahko spodbudili, naj prostovoljno in na podlagi pristopa od spodaj navzgor prispevajo k splošnemu izvajanju okvira s poskusnim izvajanjem ustreznih dejavnosti.
- (42) Ta priporočila bi bilo treba izvajati ob ustreznem upoštevanju velike raznolikosti nacionalnih sistemov in okoliščin na področju raziskav in inovacij ter načela institucionalne avtonomije visokošolskih institucij in raziskovalnih organizacij v vsej Uniji
-

SPREJEL NASLEDNJE PRIPOROČILO:

1. V tem priporočilu se uporablja naslednja opredelitev pojmov:

„raziskovalci“ so strokovnjaki, ki se ukvarjajo s snovanjem ali ustvarjanjem novega znanstvenega znanja na osnovi izvirnih konceptov ali predpostavk. Opravljajo raziskave in izboljšujejo ali razvijajo koncepte, teorije, modele, infrastrukture, tehnike, instrumentacije, programsko opremo ali operativne metode. Raziskovalci so lahko v celoti ali delno vključeni v različne vrste dejavnosti, kot so osnovne ali uporabne raziskave, poskusni razvoj, delo z raziskovalno opremo, v katerem koli gospodarskem ali družbenem sektorju ter v širitev in valorizacijo rezultatov raziskav. Med drugim lahko tudi delno sodelujejo pri vodenju projektov, poučevanju, mentorstvu, podpori z dokazi podprtemu oblikovanju politik, praksah odprte znanosti, dejavnostih prenosa znanja in tehnologije ter znanstvenem komuniciranju. Raziskovalci prepoznavajo možnosti za nove raziskovalne in razvojne dejavnosti, jih načrtujejo in upravljajo s pomočjo znanja in spretnosti na visoki ravni ter znanja, pridobljenega s formalnim izobraževanjem in usposabljanjem ali iz izkušenj.

2. Raziskovalci lahko svoje dejavnosti opravljajo v vseh sektorjih, v katerih potekajo raziskave in inovacije, pri čemer so ti enako pomembni, vključno z akademskim svetom, industrijo, podjetji, javno upravo in neprofitnim sektorjem, v katerih lahko njihove spretnosti, znanje in pristopi koristijo evropski družbi, raziskovalnemu in inovacijskemu sistemu ter gospodarstvu.

3. Raziskovalci in drugi strokovnjaki se lahko odločijo za poklicne poti na področju upravljanja raziskav, da bi upravljali in podpirali raziskovalne in inovacijske dejavnosti. Poklicne poti na področju upravljanja raziskav bi morale biti ustrezno opredeljene in priznane na ravni Unije, in sicer z opredelitvijo ustreznih spretnosti ter kompetenc, da bi okrepili strokovno usposobljenost vodij raziskav, omogočili razvoj ustreznega usposabljanja in spodbujali primerljivost. Vodje raziskav lahko opravljajo različne naloge, na primer:
- (a) racionalizacija ali omogočanje načrtovanja, razvoja, vodenja, upravljanja podatkov na podlagi načel FAIR, upravljanja, spremljanja, sporočanja ter valorizacije raziskav in inovacij;
 - (b) zagotavljanje skladnosti s cilji politike, zahtevami programa financiranja, finančnimi pravili in pravnimi predpisi;
 - (c) izboljševanje učinkovitosti in uspešnosti raziskovalnih in inovacijskih projektov ali sistemov;
 - (d) krepitev učinka raziskav in inovacij na politiko in družbo;
 - (e) podpora oblikovanju in izvajanju politik, programov in projektov na področju raziskav in inovacij.

4. Raziskovalni tehniki so strokovnjaki, katerih glavne naloge zahtevajo visoko raven tehničnega znanja, usposabljanja in izkušenj na enem ali več področjih inženirstva, fizikalnih in bioloških ved ali družboslovnih in humanističnih ved. Sodelujejo pri znanstvenih in tehničnih nalogah, ki vključujejo uporabo konceptov in operativnih metod ter uporabo raziskovalne opreme, običajno pod nadzorom raziskovalcev. Raziskovalni tehniki imajo ključno podporno vlogo pri izvajanju raziskav in inovacij na visoki ravni. Države članice bi morale razmisliti o ustreznem okviru za poklicne poti raziskovalnih tehnikov na nacionalni ravni ter priznavanju teh poti.
5. Ne glede na njihov status in sektor, v katerem so zaposleni, bi bilo treba vse raziskovalce razvrstiti v naslednje profile:
- (a) R1 – mladi raziskovalec: raziskovalci, ki raziskave izvajajo pod nadzorom do dokončanja doktorskega študija ali pridobitve enakovredne ravni usposobljenosti in izkušenj;
 - (b) R2 – priznani raziskovalec: raziskovalci z doktoratom ali enakovredno ravno usposobljenosti in izkušenj, ki še niso neodvisni v večji meri pri razvoju lastnih raziskav, pridobivanju finančnih sredstev ali vodenju raziskovalne skupine;

- (c) R3 – uveljavljeni raziskovalec: raziskovalci z doktoratom ali enakovredno ravno usposobljenosti in izkušenj, ki so zmožni neodvisno razvijati lastne raziskave, pridobivati finančna sredstva in voditi raziskovalno skupino;
- (d) R4 – vodilni raziskovalec: raziskovalci z doktoratom ali enakovredno ravno usposobljenosti in izkušenj, za katere so njihovi strokovni kolegi priznali, da imajo vodilno vlogo na svojem raziskovalnem področju.

6. Za namene tega priporočila bi bilo treba raziskovalce v profilih R1 in R2 šteti za raziskovalce na začetku poklicne poti, raziskovalce v profilih R3 in R4 pa za višje raziskovalce.

Državam članicam se priporoča, da spodbujajo uporabo sklicev na te profile v zvezi z vsemi prostimi delovnimi mesti, ki so posebej namenjena raziskovalcem, ali po potrebi pozovejo visokošolske institucije in raziskovalne organizacije, da to storijo.

Profilov ni treba nujno obravnavati kot stopnje napredovanja na poklicni poti.

V Prilogi I je naveden neizčrpen seznam primerov poklicev za raziskovalce po sektorjih v skladu s profili R1 – R4.

Priznavanje, interoperabilnost in primerljivost poklicnih poti raziskovalcev

7. Državam članicam in Komisiji se priporoča, da spodbujajo in podpirajo polno priznavanje poklicnih poti raziskovalcev, pa tudi enakovredno spoštovanje in nagrajevanje različnih poti ne glede na sektor, v katerem so raziskovalci zaposleni ali izvajajo dejavnosti, ter da sprejmejo podporne ukrepe, s katerimi bodo omogočile njihovo popolno interoperabilnost in primerljivost med državami članicami, sektorji in institucijami.
8. Države članice bi lahko spodbujale in podpirale nelinearne in raznovrstne poklicne poti ter hibridne poti, ki bi jih bilo treba priznati za enakovredne linearnim poklicnim potem, na katerih so bili doseženi številni poklicni rezultati.
9. Državam članicam se priporoča, da uvedejo nove različice in posodobitve evropske klasifikacije spretnosti, kompetenc, kvalifikacij in poklicev, s posebnim poudarkom na poklicih ter znanjih in spretnostih raziskovalcev.
10. Državam članicam se priporoča, da kadrovske službe v vseh sektorjih spodbujajo k popisu struktur poklicnih poti za raziskovalce na podlagi profilov iz točke 5 tega priporočila.

Zaposlovanje in delovni pogoji

11. Državam članicam se priporoča, da spodbujajo in podpirajo odprto in pregledno ter na dosežkih temelječo izbiro in zaposlovanje kandidatov, ne da bi se pri tem negativno upoštevale prekinitve poklicne poti ali nelinearne in raznovrstne poklicne poti ter hibridne poti.
12. Državam članicam se priporoča, da spodbujajo spoštovanje kolektivnih pogodb in učinkovit socialni dialog ter da sprejmejo podpirne ukrepe, na podlagi katerih delodajalci in financerji zagotovijo privlačne, vključujoče in konkurenčne raziskovalne in delovne pogoje, v katerih se raziskovalci cenijo, spodbujajo in podpirajo. Takšni podporni ukrepi bi lahko vključevali:
 - (a) zagotavljanje sorazmernega plačila, pogojev za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja ter fleksibilnih delovnih pogojev, ki bi omogočali združevanje zasebnega življenja, družine, oskrbe, zdravja, varnosti in splošnega dobrega počutja, brez poseganja v poklicne poti;
 - (b) zagotavljanje enakosti spolov, uravnotežene zastopanosti spolov, enakih možnosti in vključenosti za raziskovalce iz vseh okolij, vključno s slabo zastopanimi in marginaliziranimi skupinami, ter spodbujanje raziskovalnih organizacij in organizacij, ki financirajo raziskave, k uporabi, izvajanju in spremljanju instrumentov za institucionalne spremembe, kot so vključujoči načrti za enakost spolov, v katerih so upoštevana stičišča med spolom in drugimi socialnimi kategorijami, v skladu z novim okvirom evropskega raziskovalnega prostora in evropsko strategijo za univerze;

- (c) varovanje svobode znanstvenega raziskovanja pred kakršnim koli morebitnim omejevanjem ali vmešavanjem, tudi s strani tujih akterjev;
- (d) na institucionalni ravni zagotavljanje podpore raziskovalcem pri izpolnjevanju upravnih dolžnosti;
- (e) sprejetje odločnih ukrepov za boj proti pojavu prekarnosti ter za podporo varnosti delovnega mesta in njegove stabilnosti. To bi lahko na prostovoljni osnovi spodbudilo določitev zgornje meje za število pogodb o zaposlitvi za določen čas na organizacijo v okviru skupnih človeških virov raziskovalcev. V primeru izvajanja stalnih, dolgoročnih ali zelo periodičnih raziskovalnih nalog so kot ustrezen instrument priporočene pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas. Raziskovalci s pogodbami za določen čas bi morali biti upravičeni do posebnih ukrepov iz točke 29 tega priporočila, ki spodbujajo njihov poklicni razvoj in kontinuiteto;
- (f) razmislek o uporabi različnih modelov financiranja, npr. osnovnega financiranja, financiranja na podlagi življenjskega cikla ali projektnega financiranja, da se raziskovalnim organizacijam omogoči razvoj dolgoročnejših raziskovalnih strategij in sprejemanje stabilnejših zavez v zvezi z zaposlenimi;

(g) omogočanje dostopa do ustrezne socialne zaščite ne glede na obliko zaposlitve, brez poseganja v pravico držav članic, da opredelijo temeljna načela svojih sistemov socialne varnosti. Taki ukrepi bi se lahko nanašali na naslednja področja socialne zaščite, kolikor jih zagotavljajo države članice:

- (1) nadomestilo za brezposelnost;
- (2) nadomestilo za bolezen ali v zvezi z zdravstvenim varstvom;
- (3) porodniški dopust, očetovski dopust in starševski dopust ter s tem povezana nadomestila;
- (4) nadomestila za invalidnost;
- (5) prejemki za starost in prejemki za preživele osebe;
- (6) dajatve za nesreče pri delu in poklicne bolezni.

13. Državam članicam se priporoča, da zagotovijo dostop raziskovalcev do posodobljenih, celovitih, uporabniku prijaznih in jasno razumljivih informacij o njihovih pravicah in obveznostih glede socialne zaščite ter zagotovijo, da se pravice ne glede na to, ali so pridobljene v obveznih ali prostovoljnih sistemih, ohranijo, pridobivajo in/ali prenesejo v okviru vseh vrst zaposlitvenih statusov in statusov samozaposlitve, prek meja in gospodarskih sektorjev, skozi celotno delovno življenje osebe ali v določenem referenčnem obdobju ter med različnimi sistemi znotraj zadevnega področja socialne zaščite.

14. Državam članicam, ki si prizadevajo okrepiti varčevanje v sistemih dodatnega zavarovanja z vnaprej določenimi pravicami, se priporoča, da spodbujajo uporabo rešitev iz pokojninskega sklada RESAVER, v katerem je zagotovljena odsotnost dobe pridobivanja pravic in stroškov prenosov sredstev.
15. Državam članicam se priporoča, da spodbujajo posebne ukrepe v podporo raziskovalcem na začetku poklicne poti, ki se uvrščajo v profila R1 in R2 iz točke 5 tega priporočila. Ob upoštevanju nacionalnih okoliščin bi lahko takšni ukrepi vključevali:
- (a) zagotavljanje socialne zaščite in delovnih pogojev, ki se uporabljajo za raziskovalce na drugih stopnjah poklicne poti, mladim raziskovalcem ter ustrezen dohodek zanje;
 - (b) zagotavljanje spodbud za finančno in socialno zaščito raziskovalcem na začetku poklicne poti;
 - (c) spodbujanje uporabe in podpiranje spodbud za zaposlovanje raziskovalcev na začetku poklicne poti s strani delodajalcev v vseh sektorjih, zlasti s pogodbami o zaposlitvi za nedoločen čas;
 - (d) spodbujanje in priznavanje medinstitucionalne, medsektorske, interdisciplinarne in geografske mobilnosti, vključno z virtualno mobilnostjo;

- (e) spodbujanje sodelovanja med akademskimi krogi, financerji raziskav in drugimi ustreznimi ekosistemskimi akterji, zlasti industrijo in drugimi podjetji, pa tudi javnimi in neprofitnimi organizacijami, kar zadeva potrebne in zagotavljane spretnosti, da se spodbudi zaposlovanje visoko usposobljenih raziskovalcev, ki ustrezajo želenim spretnostim, v zadevnih sektorjih;
- (f) spodbujanje vključevanja raziskovalcev na začetku poklicne poti v raziskovalne skupine, pri čemer se je treba izogibati povpraševanju po nalogah, ki niso povezane z njihovim znanstvenim usposabljanjem.

Raziskovalci, usposobljeni za medsektorske in interdisciplinarne poklicne poti ter podjetništvo in inovacije

16. Cilj mladega raziskovalca je gojiti raziskovalno miselnost ter spodbujati prožnost misli, ustvarjalnost in intelektualno avtonomijo prek izvirnega, konkretnega raziskovalnega projekta. Državam članicam se priporoča, da sprejmejo ustrezne ukrepe za spodbujanje usmerjanja doktorskega usposabljanja v te cilje ter poleg tega njegove skladnosti z interoperabilnimi poklicnimi potmi v vseh ustreznih sektorjih in prakso odprte znanosti, vključno z uporabo evropskega okvira kompetenc za raziskovalce (ResearchComp), načel za inovativno doktorsko usposabljanje, evropskega kodeksa ravnanja za raziskovalno integriteto in vseh drugih prihodnjih pobud za krepitev prečnih spretnosti raziskovalcev.

17. Komisiji se priporoča, da si prizadeva za podporo in olajšanje uporabe ResearchComp, spodbujanje izmenjave dobrih praks ter po potrebi razmislek o prihodnjih revizijah okvira kompetenc na podlagi razvoja raziskovalnega in inovacijskega sistema ter trga dela.
18. Državam članicam se priporoča, da dajo poudarek shemam, katerih cilj je okrepiti prečne spretnosti, ki jih raziskovalci potrebujejo za sodelovanje v dejavnostih valorizacije znanja in podjetništvu. Takšne sheme bi lahko vključevale dejavnosti ozaveščanja in usposabljanja v zvezi z ustreznimi temami, vključno z upravljanjem intelektualnih sredstev, standardizacijo, sodelovanjem med industrijo in akademskimi krogi ter med akademskimi krogi in sektorjem javne uprave, vključno z znanstvenimi dejavnostmi kot prispevkom k politiki, ter sodelovanjem z družbo.
19. Državam članicam in Komisiji se priporoča, da spodbujajo interakcijo in sodelovanje, vključno s partnerstvi, med akademskimi krogi, industrijo, drugimi podjetji, javno upravo, neprofitnim sektorjem in vsemi drugimi ustreznimi ekosistemskimi akterji ter zagotovijo, da se doktorsko in ciljno usmerjeno usposabljanje posamično ali skupaj razvijata na podlagi dejanskih potreb zadevnih strani po spretnostih, tudi ob upoštevanju primerov dobre prakse iz obstoječih programov na ravni Unije in držav članic.

Podpora taki interakciji in sodelovanju se priporoča zlasti na področjih, na katerih so za upravljanje najsodobnejših raziskovalnih in tehnoloških infrastruktur potrebne posebne spretnosti.

20. Državam članicam in Komisiji se priporoča, da sprejmejo ukrepe za spodbujanje inovativnosti in podjetniške miselnosti raziskovalcev, vključno s potrebnimi spretnostmi za iskanje naložb, da bi tistim, ki se odločijo za podjetniško poklicno pot, omogočili, da svoje zmožnosti za ustvarjanje znanja povežejo s sposobnostjo valorizacije znanja, pretvorijo inovativne zamisli v podjetniške ideje ter spodbujajo inovacije in napredek.

Posebno pozornost bi bilo treba nameniti spodbujanju podjetništva in inovacij med ženskami ter ustvarjanju odcepljenih podjetij, ki jih vodijo ženske. Enak pristop bi bilo treba predvideti za manjšinske in marginalizirane skupine.

Države članice bi lahko razmislile o ukrepih za zmanjšanje morebitnih tveganj za raziskovalce na podjetniški poklicni poti, vključno z možnostjo vrnitve na prejšnjo poklicno pot.

21. Državam članicam se priporoča, da sprejmejo ukrepe za podporo razvoju in zagotavljanju ciljno usmerjenega usposabljanja, spodbujanje možnosti za vseživljenjsko izpopolnjevanje in preusposabljanje raziskovalcev ter pospeševanje medsektorske in interdisciplinarne mobilnosti. Prav tako se jim priporoča, da sprejmejo potrebne ukrepe za spodbujanje poštenega in preglednega postopka za uveljavljanje možnosti formalnega in neformalnega usposabljanja, vključno z usposabljanjem na delovnem mestu.

22. Komisiji se priporoča, da v okviru razvoja pobud za spodbujanje medsektorskega kroženja talentov sprejme naslednje ukrepe:
- (a) podpiranje vzajemnega učenja za države članice na podlagi modelov medsektorskih programov mobilnosti, ki jih je vzpostavila Komisija, na treh prednostnih področjih:
 - (1) krepitev sodelovanja med akademskimi in neakadetskimi krogi;
 - (2) izboljšanje usposabljanja in vseživljenjskega učenja raziskovalcev, inovatorjev ter drugih nadarjenih posameznikov na področju raziskav in inovacij;
 - (3) spodbujanje podjetništva, prečnih spretnosti in sodelovanja pri raziskovalcih v dejavnostih, ki povečujejo družbeni učinek;
 - (b) krepitev elementov v zvezi z medsektorsko mobilnostjo v obstoječih instrumentih za mobilnost raziskovalcev in po potrebi njihovo dopolnjevanje z novimi instrumenti;
 - (c) ozaveščanje o programih medsektorske mobilnosti preko dela platforme ERP za talente, opisanega v točki 33 tega priporočila.

23. Državam članicam se priporoča, da razmislijo o vzpostavitvi nacionalnih programov za spodbujanje medsektorske mobilnosti na enem ali več od treh prednostnih področij iz točke 22 tega priporočila.
24. Državam članicam se priporoča, da si po najboljših močeh prizadevajo za spodbujanje odprave obstoječih strukturnih in upravnih ovir, ki lahko preprečujejo ali otežujejo mobilnost med sektorji, med drugim s podpiranjem raziskovalcev pri premagovanju družinskih in osebnih ovir za mobilnost, s podpiranjem interoperabilnosti poklicnih poti, kjer je to ustrezno, ter z omogočanjem začasne ali stalne mobilnosti, ne da bi ovirali linearne poklicne poti v raziskavah.
25. Državam članicam in Komisiji se priporoča, naj spodbujajo interdisciplinarno mobilnost raziskovalcev, tudi z ustreznim upoštevanjem in odpravljanjem ovir, kot so pomanjkanje priznavanja in težave pri zagotavljanju financiranja iz tradicionalnih virov.

Ocenjevanje poklicne poti, poklicni razvoj in napredovanje

26. Državam članicam se priporoča, da podprejo priznavanje vrednosti geografske, medsektorske, medinstitucionalne, interdisciplinarne in naddisciplinarne mobilnosti kot pomemben način za izboljšanje znanstvenega znanja in strokovnega razvoja na kateri koli stopnji raziskovalčeve poklicne poti. Virtualna mobilnost se je izkazala za veljavno prednost in jo je prav tako mogoče upoštevati. Sistem ocenjevanja in nagrajevanja ne bi smel kaznovati nelinearnih in raznovrstnih poklicnih poti ter hibridnih poti.

27. Državam članicam in Komisiji se priporoča, da spodbujajo in podpirajo sisteme ocenjevanja in nagrajevanja raziskovalcev, za katere velja naslednje:
- (a) temeljijo na kvalitativni nepristranski presoji strokovnih kolegov in drugih zadevnih strokovnjakov, ki je podprta z odgovorno uporabo kvantitativnih kazalnikov;
 - (b) z njimi se nagrajujejo kakovost in različni morebitni vplivi raziskav raziskovalcev na družbo, znanost in inovacije;
 - (c) v njih se upošteva raznolikost rezultatov, med drugim objave, nabori podatkov, programska oprema, metodologije, protokoli, patentni; raznolikost dejavnosti, med drugim mentorstvo, nadzor raziskav, vodstvene vloge, podjetništvo, upravljanje podatkov na podlagi načel FAIR – najdljivi, dostopni, interoperabilni in ponovno uporabljivi podatki –, medsebojni strokovni pregledi, poučevanje, valorizacija znanja, sodelovanje med industrijo in akademskimi krogi, podpora z dokazi podprtemu oblikovanju politik, interakcija z družbo; ter raznolikost praks, med drugim odprta znanost, zgodnja izmenjava znanja in podatkov ter odprto sodelovanje, poleg tega pa vse izkušnje z mobilnostjo iz točke 26 tega priporočila;
 - (d) z njimi se zagotavlja, da strokovna dejavnost raziskovalca izpolnjuje visoke standarde etike in integritete ter da se uporablja ustrezno izvajanje raziskav in priznava vrednost dobrih praks, vključno z odprtimi praksami za izmenjavo rezultatov raziskav in metodologij, kadar je to mogoče;

- (e) v njih se uporabljajo ocenjevalna merila in postopki, pri katerih se upošteva raznolikost raziskovalnih disciplin in nacionalnih okvirov;
- (f) z njimi se podpira raznolikost profilov raziskovalcev in poklicnih poti ter priznava pomen posameznih prispevkov, pa tudi vloga skupin, sodelovanja in interdisciplinarnosti;
- (g) z njimi se zagotavljajo enakost spolov, uravnotežena zastopanost spolov, enake možnosti in vključenost.

Za zagotovitev skladnosti pri izvajanju priporočil iz te točke se države članice spodbujajo k pospeševanju stalnega usposabljanja akterjev, vključenih v postopek ocenjevanja in nagrajevanja.

28. Države članice naj spodbujajo organizacije, da se pridružijo koalicijam, zvezam ali pobudam, vzpostavljenim za razvoj sistemov ocenjevanja v skladu s priporočili iz točke 27 tega priporočila. Države članice se prav tako spodbujajo, da na področjih v svoji pristojnosti odpravijo nacionalne upravne ali pravne ovire za tak razvoj ocenjevanja raziskav ter pomagajo preprečevati kakršna koli protislovja ali nezdružljivosti, ki bi se lahko pojavili pri uporabi priporočil iz točke 27 tega priporočila med ocenjevanjem raziskav, raziskovalcev in raziskovalnih organizacij.

29. Državam članicam se priporoča, da spodbujajo ukrepe, vključno s svetovalnimi mehanizmi in mehanizmi za mentorstvo, za ozaveščanje raziskovalcev, zlasti tistih na začetku poklicne poti, o priložnostih, ki so jim na voljo v vseh zadevnih sektorjih, ter da spodbujajo kulturo diverzifikacije poklicnih poti za boljši osebni in strokovni razvoj. V zvezi s tem se državam članicam in Komisiji priporoča, da podpirajo zagotavljanje storitev poklicnega svetovanja in podpore, npr. EURAXESS, za spodbujanje medsektorske, interdisciplinarne in geografske mobilnosti, pa tudi ustvarjanje in razvoj podjetniških dejavnosti.
30. Državam članicam se priporoča, da spodbujajo pravičen, enakopraven, vključujoč, pregleden, strukturiran in na enakosti spolov temelječ sistem vstopa v poklic in poklicnega napredovanja raziskovalcev v akademskih krogih vse do najvišjih položajev. V zvezi s tem se državam članicam priporoča, da razmislijo o razvoju sistemov po zgledu pogojne redne zaposlitve, ki jih je treba razumeti kot opredeljene okvire, kjer pogodba o zaposlitvi za določen čas ob pozitivni oceni daje možnost napredovanja na stalno zaposlitev.

31. Državam članicam se priporoča, da sprejmejo odločne ukrepe za vzpostavitev ugodnih, privlačnih in konkurenčnih pogojev za izvajanje raziskovalnih in inovacijskih dejavnosti ter za vrnitev raziskovalcev iz tujine. Taki ukrepi bi lahko med drugim vključevali:
- (a) spodbude za povečanje privlačnosti raziskovalnih dejavnosti ob upoštevanju potrebe po pošteni konkurenci na področju talentov;
 - (b) poenostavitev pravnih in upravnih zahtev za raziskovalce;
 - (c) naložbe v raziskovalni in inovacijski sistem, vključno s podporo za mreženje v Uniji in zunaj nje, za povezovanje in integracijo nacionalnih raziskovalnih in inovacijskih sistemov z evropskimi raziskovalnimi mrežami ter zagotavljanje večje prepoznavnosti nacionalnih zmogljivosti ter raziskovalnih in tehnoloških infrastruktur na visoki ravni;
 - (d) izmenjavo dobrih praks v zvezi z ustvarjanjem privlačnega, varnega, vključujočega in konkurenčnega raziskovalnega in inovacijskega okolja, ki bo upoštevalo tudi enakost spolov, tudi v zvezi z izboljšanjem plačila, delovnih pogojev in storitev ter zmanjšanjem upravnih in jezikovnih ovir za tuje raziskovalce in raziskovalce, ki so udeleženi v mednarodni mobilnosti;

- (e) štipendije za vračanje in poklicno reintegracijo ter privlačna delovna mesta za raziskovalce, ki se vračajo;
- (f) možnost dvojne zaposlitve v institucijah s sedežem v različnih državah članicah, s čimer se spodbujajo prenos znanja, razvoj spretnosti in sodelovanje ter preprečuje beg nadarjenih;
- (g) preučitev možnosti za skupni pristop za osebje, ki dela v raziskovalnih infrastrukturah, zlasti v primeru Konzorcija evropske raziskovalne infrastrukture (ERIC).

Komisiji se priporoča, da podpira države članice pri njihovih prizadevanjih, tudi z omogočanjem izvajanja sinergij med programi Unije ter med programi Unije in nacionalnimi programi.

32. Komisiji se priporoča, da sprejme naslednje ukrepe za spodbujanje bolj uravnoveženega kroženja talentov:

- (a) podpiranje vzajemnega učenja za države članice za namen reforme njihovih raziskovalnih in inovacijskih sistemov, vključno z razpisi za prijavo interesa za oblikovanje izkustvene skupnosti, ki bi zajemala usposabljanje in smernice za države članice na podlagi uspešnih načinov in rešitev za bolj uravnoveženo kroženje talentov;

- (b) spremljanje tokov mobilnosti v okviru Unije in s tretjimi državami, in sicer z interaktivnim zemljevidom kroženja talentov v opazovalnici za poklicne poti v raziskavah iz točke 40 tega priporočila;
- (c) spodbujanje transnacionalnih vezi s skupnostmi razseljenih raziskovalcev in inovatorjev ter skupnostmi raziskovalcev in inovatorjev v tretjih državah in olajševanje privabljanja ali vračanja talentov z uporabo dela platforme ERP za talente iz točke 33 tega priporočila;
- (d) spodbujanje uravnoveženega kroženja talentov za raziskovalce na ravni Unije s krepitvijo baze človeškega kapitala z bolj podjetniškimi ter bolje usposobljenimi raziskovalci in inovatorji, ki imajo več vodstvenih izkušenj.

Podporni ukrepi za poklicne poti v raziskavah

33. Komisiji in državam članicam se priporoča, da sprejmejo ustrezne ukrepe za okrepitev portalov, storitev in mednarodne razsežnosti EURAXESS ter razvijejo platformo ERP za talente kot enotno spletno točko za raziskovalce in institucije v vseh sektorjih, in sicer z novim okvirom upravljanja ter usklajevalno vlogo ustreznih nacionalnih organov in institucij, ki sodelujejo pri opravljanju storitev. Platforma ERP za talente bi morala omogočati, da:
- (a) raziskovalci upravljajo svoje priložnosti za učenje in usposabljanje ter poklicne poti;

- (b) raziskovalne in inovacijske institucije ter delodajalci in financerji izvajajo dejavnosti mreženja, bolje upravljajo svoje nabore talentov ter sodelujejo in si izmenjujejo dobre prakse, obenem pa bi morala olajšati pritegnitev in ohranjanje talentov ter izboljšati podatke za boljše razumevanje trendov mobilnosti po Evropi in zunaj nje.

Storitve bi lahko razširili, da bi vključevale storitve razvoja talentov in upravljanja poklicne poti, s poudarkom na raziskovalcih v vseh ustreznih družbenih sektorjih, vključno z akademskimi krogi.

34. Komisiji se priporoča, da zagotovi povezave in interoperabilnost med platformo ERP za talente ter drugimi ustreznimi pobudami Unije in nacionalnimi pobudami, vključno s pobudami Europass, ESCO in EURES, da bi omogočili izboljšan model upravljanja platforme in z njo povezane mreže storitvenih centrov za boljše izpolnjevanje potreb raziskovalcev in raziskovalnih organizacij.
35. Državam članicam in Komisiji se priporoča, da priznajo pomen potrditve in izvajanja listine za raziskovalce iz točke 36 tega priporočila.
36. Listino in kodeks za raziskovalce iz priloge k Priporočilu 2005/251/ES bi bilo treba nadomestiti z novo listino za raziskovalce iz Priloge II k temu priporočilu. Državam članicam in Komisiji se priporoča, da delodajalce in financerje na področju raziskav v vseh sektorjih spodbujajo k potrditvi in izvajanju nove listine za raziskovalce, tudi z namenskimi spodbudami, da bi bila listina strukturno orodje za podporo raziskovalcev in poklicnih poti v raziskavah.

37. Komisiji se priporoča, da strategijo človeških virov za raziskovalce ali kateri koli prihodnji podoben mehanizem izvajanja prilagodi novi listini za raziskovalce ter zagotovi kontinuiteto, kar zadeva institucije, ki so potrdile načela iz prejšnje listine in kodeksa za raziskovalce ter ki uporabljajo strategijo človeških virov za raziskovalce, in sicer zlasti tako, da te institucije obravnava, kot da potrjujejo tudi listino za raziskovalce iz Priloge II k temu priporočilu. Komisiji se priporoča, da enake prehodne ukrepe uporabi za institucije, ki so začele izvajati postopek strategije človeških virov za raziskovalce na podlagi prejšnje listine in kodeksa za raziskovalce.
38. Komisiji se priporoča, da v sodelovanju z državami članicami in ustreznimi deležniki redno pregleduje in prilagaja vsa orodja za podporo poklicnih poti v raziskavah ob upoštevanju dejanskih potreb raziskovalcev.
39. Komisiji in državam članicam se priporoča, da spodbujajo in podpirajo zavezništva visokošolskih institucij, kot so zavezništva evropskih univerz, celoten evropski visokošolski sektor ter sektor raziskav in inovacij in vse ustrezne deležnike, da prostovoljno in na podlagi pristopa od spodaj navzgor preskusno izvajajo ustrezne ukrepe, predvidene v tem priporočilu.

Spremljanje poklicnih poti v raziskavah

40. Poleg splošnih sistemov spremljanja evropskega raziskovalnega prostora se Komisiji in državam članicam priporoča, da zadevne vidike poklicnih poti v raziskavah v Uniji in izvajanje tega priporočila spremljajo prek namenske opazovalnice, kar bo koristilo raziskovalni skupnosti, oblikovalcem politik, javnim upravam in zadevnim organizacijam na evropski in nacionalni ravni. Opazovalnica bi morala podpirati raziskovalce pri boljšem razumevanju izzivov in priložnosti ter spodbujati privlačnost raziskovalnih organizacij Unije za najboljše talente, obenem pa med celotnim izvajanjem zagotavljati varstvo zasebnosti podatkov.
41. Opazovalnica bi morala skrbno preučiti in opredeliti vrsto podpornih podatkov, ki bi bili pomembni za opazovanje poklicnih poti v raziskavah. Kjer je to mogoče, bi bilo treba razmisliti o povezavah do obstoječih podatkov in jih prednostno razvrstiti, da bi zmanjšali upravno breme za države članice in vse ustrezne deležnike. Državam članicam se priporoča, da sodelujejo pri zbiranju podatkov, pomembnih za učinkovito in trajnostno delovanje opazovalnice.
42. Komisija naj na podlagi podatkov, ki jih zagotovi opazovalnica za poklicne poti v raziskavah, predlaga nadaljnje ukrepe za spodbujanje in promoviranje razvoja poklicnih poti v raziskavah.

43. Komisiji se priporoča, da v sodelovanju z državami članicami preuči ustrezne povezave med opazovalnico za poklicne poti v raziskavah in evropsko opazovalnico za visokošolski sektor, predlagano v evropski strategiji za univerze, kjer je to ustrezno, ter tako okrepi sinergije med evropskim raziskovalnim prostorom in evropskim izobraževalnim prostorom.
44. Državam članicam in Komisiji se priporoča, da razmislijo o prilagoditvi podatkov, zbranih v okviru Uredbe (EU) 2019/1700, potrebam po podatkih opazovalnice iz točke 40 tega priporočila.

V ...,

Za Svet
predsednik/predsednica
